

JOSEPH MOOG

‘Liszt is als de natuur, volmaakt.’

Joseph Moog maakte een werkelijk overrompelende Liszt-cd, met de twee sonates en de twee Légendes, plus een buitenbeentje, de Csárdás obstinée. We praten in de aanloop naar het Beethovenjaar ook alvast over zijn concert in het Klavierfestival Ruhr, waar hij de monumentale Negende Symfonie in de eenmansversie van Liszt zal laten horen.

Toen ik het programma van je cd zag dacht ik nee, niet wéér de sonate, maar ik was door je interpretatie meteen overtuigd.

Hij lacht: ‘Ik begrijp dat idee van *please not again*, de sonates zijn dinosaurussen. Ik zag vooral de *sonate in b* als een concoursstuk, de magie was er een beetje vanaf, maar gelukkig herontdekte ik opnieuw de diepe waarde van het stuk. Ik heb ook heel bewust niet meer geluisterd naar andere opnamen, omdat ik, zonder arrogant te willen overkomen, mijn eigen weg moest vinden. We zijn eigenlijk onbewust geconditioneerd om te imiteren. Met de CD wilde ik een portret van Liszt schetsen, zijn karakter is fascinerend. In zijn rijke, lange leven, ging hij van bon vivant tot spiritueel abbé, en alle extremen zitten ook in zijn muziek. Ik wilde de essentie vangen: Liszt als filosoof.’

Net zoals Horowitz zei: ik heb de duivel en de engel in mij. Niet toevallig maakte Horowitz een verpletterende opname van de sonate.

‘Precies, je kunt zeggen de duivel in de sonates en de engel in de legendes, maar die karakters zitten in alle werken als je goed kijkt. Ik heb al veel cd’s gemaakt, maar dit was echt uitputtend, niet zozeer om de noten te spelen, maar meer om de timing, de accelerandi en ritardandi, de flow, de lange lijnen, dat moet tot op de millimeter kloppen. Ondertussen moet je de extremen raken, zonder dat je het zicht verliest op de grote lijn. In de meditatieve delen moet de tijd stilstaan en de gekte moet *off the top* zijn. Hij schrijft een fuga in twee, heel snel. Je moet dat niet spelen als een compositorisch hoogstandje, het is een koortsdroom vergelijkbaar, net als de *Symphony fantastique* van Berlioz.’

Je componeert zelf, kijk je dan anders naar partituur?

‘O ja, ik kan met meer van afstand kijken wat hij wilde doen en daarmee is mijn bewondering voor zijn ongelooflijk genie nog groter. Liszt schiep zijn eigen constructie, waarin net als in de natuur, niets zomaar toevallig is. Hij bouwde zijn sonate vanuit een muzikaal dna, hij gebruikt hetzelfde motief gebruikt voor heel tegengestelde karakters en je merkt het niet eens! Dat lukt ook de grote componisten maar zelden.’

Jouw uitvoering klinkt werkelijk ‘aus einem Guss’, het is voorbij voor je het in de gaten hebt.

‘Dank je. Elke noot heeft een reden, je kunt niets zomaar iets weglaten. De sonate in b eindigt zoals het begint, het is een complete *circle of life*, net zoals de seizoenen, het is volmaakt. Ook daarom waren de opnames zo intens. Je sluit jezelf als het ware op in een *parallel universe*. Je bent dan een paar dagen afgezonderd van de buitenwereld en toen het klaar was voelde ik me terneergeslagen. Ik wilde de piano niet aanraken, ik had niks meer te zeggen. Je kunt er uren over praten, maar het mysterie blijft.’

Je kunt het goed uitleggen, en is die onverklaarbare fascinatie niet het mooie van kunst?

‘Ik heb een hekel aan de virtuoze benadering, als iets om mee te schitteren op een concours bijvoorbeeld. Daarom heb ik de sonate nooit gespeeld. Ik voel me een dwerg als ik naar de noten kijk. En dan hebben we het alleen nog maar gehad over de *sonate in b*. Voor alle pianowerken van Liszt heb je 100 cd’s nodig! Leslie Howard heeft dat gedaan en daarvoor neem ik mijn hoed heel diep af.’

En Liszt heeft die naar schatten 9 miljoen noten allemaal opgeschreven met een ganzenveer...

‘Dat alleen al is onvoorstelbaar, maar het valt in het niet bij zijn betekenis in de geschiedenis. Zonder hem is *Gaspard de la Nuit* van Ravel ondenkbaar, *Les jeux d’eau à la Villa d’Este* is puur impressionisme en *Csárdás obstinée* zou een jeugdwerk van Bartók kunnen zijn.’

Iets anders. Je gaat Beethovens Negende Symfonie spelen in het Ruhr festival. Nog zo’n dinosaur.

Hij lacht. ‘Ja dat is een monster. Liszt heeft dat met heel veel respect voor Beethoven gedaan, hij bleef heel dicht bij het origineel en probeerde zoveel mogelijk uit de partituur in zijn bewerking te stoppen. Op plekken waar in het orkest motieven herhaald worden in steeds andere instrumenten, die kleuren heeft de piano niet, doet hij dat heel creatief en daarmee helpt hij de pianist om het interessant te houden. Maar in de Negende blijf je hoe dan ook het

THOMMY MARDÓ

koor missen. Ik bewonder de opnames van Cyprien Katsaris. Een andere pianist die alle symfonieën speelde is Konstantin Scherbakov. Hij zou eigenlijk veel bekender moeten zijn, een zeer verfijnd pianist en hij speelt een enorm repertoire. Zijn discografie omvat vele juwelen maar die gaan helaas een beetje verloren in de Naxos catalogus met zo'n 10.000 cd's.

Ga je zelf ook alle sonates van Beethoven spelen?

'Ooit wil ik dat wel, maar ik vind mezelf nu nog te jong. En dan moet ik nog de juiste piano vinden, een nieuwe of juist een mooi gerestaureerde Steinway met die gouden klank van vroeger? Het Beethovenjaar op zich is geen reden voor mij om het te doen. Er is nog zoveel ander repertoire te ontdekken en het is een beetje mode onder jonge pianisten om *Goldberg Variaties*, *Diabelli Variaties*, de *Hammerklaviersonate* of de laatste sonate van Schubert te spelen, alleen maar omdat het cool is. Maar die componisten waren hun hele leven onderweg naar die Mount Everest.'

Er staan mooie dingen op je agenda voor dit seizoen.

'Ja mijn debuut bij het Chicago Symphony Orchestra! Dat komt heel dicht bij het perfecte orkest. Ik bewonderde vroeger al die opnames met Boulez om zoveel details en de pure schoonheid van het orkestspel. Je kunt met je ogen dicht de partituur lezen! En op 7 februari 2021 speel ik de *sonate in b* van Liszt in de serie Meesterpianisten in Amsterdam. Dat is ook nog ver weg, maar ik ben geweldig blij dat ik daar weer ben uitgenodigd.'

Joseph Moog geeft op 16 februari 2020 een recital in het Cenakel in Tilburg in de serie Betoverende Pianisten. Dan speelt hij o.a. Beethovens/Liszt Symfonie nr. 6.

www.cenakel.nl

Joseph Moog Between Heaven & Hell

Liszt Dante Sonate, Sonata in B minor,
the Legends. Csárdás obstinée
Onyx 4195